

Do druku nr 2115

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 01.07. 2009 r.

BSA II - 021- 80/09

SEKRETARIAT
ZASTĘPCY SZEFA KS

WPLYNĘŁO
02. 07. 2009

Pan
Lech CZAPLA
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministro,

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 maja 2009 r., Ps-88/09 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny.**

Z poważaniem

Prof. dr hab. Lech GARDOCKI

Warszawa, dnia 01.04. 2009 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA II - 021- 80/09

Opinia

w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny (dot. zakazu prowadzenia pojazdów)

Projekt przewiduje wprowadzenie obligatoryjnego orzekania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zawsze, w przypadku popełnienia przestępstwa komunikacyjnego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, jeżeli skutkiem tego przestępstwa jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu. Podobny obligatoryjny zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych projektodawcy proponują wprowadzić w przypadku ponownego skazania za przestępstwo prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego.

Z kolei sam powrót do popełnienia przestępstwa prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości ma prowadzić do obligatoryjnego zaostrzenia granic ustawowego zagrożenia za to przestępstwo. Projektodawcy przewidują, iż w takim wypadku należy wymierzać karę od 3 do 5 lat pozbawienia wolności – czyli proponują przekształcić prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości w zbrodnię o dość wąsko zakreślonej sankcji.

Jedynym uzasadnieniem projektowanego zaostrzenia środków reakcji karnej jest stwierdzenie, iż dotychczasowe środki okazały się niewystarczające, bowiem wciąż wzrasta liczba wypadków drogowych, których sprawcami są kierowcy znajdujący się w stanie nietrzeźwości.

Projektowane regulacje prawne należy ocenić krytycznie. Już obecnie sąd dysponuje możliwością pozbawienia sprawcy wypadku drogowego popełnionego w stanie nietrzeźwości długotrwałym pozbawieniem prawa prowadzenia pojazdów me-

chanicznych. Wprowadzenie w tym zakresie obligatoryjności orzekania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na zawsze sprzeczne jest z zasadą indywidualizacji kary i prowadzi do nieproporcjonalnych skutków społecznych. Orzeczenie „na zawsze” zakaz oznacza bowiem także trwałe figurowanie sprawcy w rejestrze karnym jako osoby skazanej, co w sposób radykalny zmniejsza jego szanse na rynku pracy i stanowi sankcję znacznie dolegliwszą niż ta przewidziana wprost w granicach ustawowego zagrożenia. Projektodawcy pomijają fakt, iż niekiedy pozostawanie w stanie nietrzeźwości nie ma decydującego znaczenia dla spowodowania wypadku komunikacyjnego, w którym inna osoba odnosi obrażenia. Często w takich sytuacjach zachodzi także współprzyczynienie się pokrzywdzonego. Wykluczenie wówczas możliwości indywidualizacji kary (do czego prowadzi projektowany przepis o obligatoryjnym zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych na zawsze) prowadzi może albo do orzeczeń niesprawiedliwych albo też do unikania przez sądy wydawania orzeczeń skazujących i korzystania z instytucji nadzwyczajnych. Projektodawcy nie przedstawiają zresztą żadnych danych wskazujących na to, że obecna praktyka stosowania art. 42 § 2 jest wadliwa.

Powyższe uwagi mają także zastosowanie do propozycji wprowadzenia obligatoryjnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na zawsze w przypadku ponownego skazania za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. Razi automatyzm tego rozwiązania uniemożliwiający indywidualizację reakcji karnej i nieuwzględnianie wszystkich okoliczności czynu.

Zupełnym natomiast nieporozumieniem jest wprowadzenie w przypadku ponownego skazania za samo prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości sankcji karnej w wysokości przewidzianej dla zbrodni (od 3 do 5 lat pozbawienia wolności). Propozycja ta zupełnie pomija zasadę wewnętrznej koherencji sankcji kodeksowych i stanowi rażące naruszenie zasady sprawiedliwości, zwłaszcza, gdy weźmie się pod uwagę wysokość zagrożeń karnych za przestępstwa spowodowania skutku w zakresie życia lub zdrowia oraz fakt, że przestępstwo prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości ma charakter przestępstwa abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo. Należy przy tym pamiętać, że wymierzanie nadmiernie surowych kar wywołuje efekt odmienny od pożądanego, budzi bowiem w ocenach społecznych solidarność ze sprawcą czynu i w sposób drastyczny podważa zaufanie do obowiązującego prawa.

Jak wskazują na to dotychczasowe doświadczenia w zakresie zaostrzania odpowiedzialności karnej za prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości, osiągnane w ten sposób efekty są minimalne, przy znacznych kosztach społecznych. Brak jest jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że kolejne zaostrzenie odpowiedzialności, i to tak radykalne jak przewidują to propozycje zawarte w opiniowanym projekcie, mogą prowadzić do odmiennego efektu.